

Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
Erityisavustaja Niilo Heinonen
Sosiaali- ja terveysministeriö / Tasa-arvoyksikkö
Valtioneuvoston kanslia / Yhdenvertaisuustiedonannon toimeenpanohanke

AI FI 63/2023
20.11.2023

Amnesty International Suomen osasto
Hietaniemenkatu 7 A
00100 Helsinki
P: 09 8562 0600
E: amnesty@amnesty.fi
W: amnesty.fi

Amnestyn puheenvuoro ministeri Grahn-Laasosen pyöreän pöydän keskustelussa 20.11.2023

Amnesty International on maailman suurin ihmisoikeusjärjestö, jonka toiminta perustuu yksittäisten ihmisten tuelle. Tukijoita on 10 miljoonaa, 150 maassa eri puolilla maailmaa. Amnesty on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton. Amnesty työskentelee kansainvälisesti ja Suomessa laaja-alaisesti ihmisoikeuksien edistämiseksi.

Amnesty International Suomen osasto kiittää mahdollisuudesta puheenvuoroon. Ministeri kutsui järjestöjä keskustelemaan sateenkaari-ihmisten kokemista haasteista Suomessa ja toiveista hallituksen sateenkaaripolitiikalle. Amnesty nosti kolmen minuutin puheenvuorossaan esiin seuraavia huomioita ja odotuksia:

”Arvoisa ministeri,

Suomi tarvitsee sateenkaaripoliittisen toimintaohjelman, joka löytyy jo monesta muusta pohjoismaasta. Viime vuosien lakimuutoksista huolimatta sateenkaari-ihmisten kokeman syrjinnän laajamittaisuus on yhä yhteiskuntamme häpeätahra. EU:n perusoikeusviraston HLBTI-kyselyn suomalaisista transvastaajista 46 % kertoi kokeneensa syrjintää vuoden aikana. Sateenkaarinuorten väkivaltakokemukset ovat merkittävästi muita nuoria yleisempiä.

Ihmisoikeuselimet ovat toistuvasti kehottaneet Suomea tehostamaan toimia sateenkaari-ihmisiin kohdistuvan syrjinnän, väkivallan ja vihapuheen poistamiseksi. Sosiaali- ja terveysoikeuksien osalta Suomea on patistettu torjumaan syrjintää asunnon saannissa sekä tehostamaan työtä translasten ja -nuorten itsemurhien ehkäisemiseksi.

Näiden epäoikeudenmukaisuuksien on loputtava. Hallituksenne ohjelma ei kuitenkaan sisällä edes yhtä erityistä kirjausta sateenkaari-ihmisten ihmisoikeuksien vahvistamisesta.

Arvoisa ministeri,

Suomi tarvitsee sateenkaaripoliittisen toimintaohjelman, joka vahvistaa sukupuolivähemmistöihin kuuluvien lasten ja ei-binääristen henkilöiden oikeudellista suojaa.

Intersukupuolisille lapsille ilman tietoon perustuvaa suostumusta tehtävät sukupuolipiirteitä muokkaavat toimenpiteet on kiellettävä lukuun ottamatta tilanteita, joissa lapsen terveys on välittömässä vaarassa. Hallituksella on tuhannen taalan paikka tämän toteuttamiseksi osana laajempaa hanketta itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi sosiaali- ja terveystaloudissa.

Hallituksen on toimeenpantava eduskunnan lausuma translasten ja -nuorten itsemääräämisoikeuden edistämiseksi sukupuolen juridisessä vahvistamisessa. Myös kolmannen sukupuolimerkinnän käyttöönottoa koskeva selvitystyö tulee aloittaa viipymättä.

Arvoisa ministeri,

Suomi tarvitsee sateenkaaripoliittisen toimintaohjelman, joka perustuu intersektionaaliseen lähestymistapaan. Hallituksenne maahanmuuttopolitiikkaa kiristävät suunnitelmat pönkittävät rasismia ja heikentävät monen asemaa entisestään. Jo nyt sateenkaarevat turvapaikanhakijat kärsivät turvapaikkajärjestelmän hetero- ja cisnormatiivisuuksista, turvattomuudesta vastaanottopalveluissa ja yhteiskuntamme rakenteellisesta rasismista.

Monet kaavailemistanne sosiaali- ja terveystaloudjen leikkauksista uhkaavat kasaantua valmiiksi marginalisoiduille ryhmille. Jo nyt valtaosa trans- ja ei-binääristä ihmisistä kokee esteitä sukupuolenkorjaushoitojen saamisessa.

Eriarvoisuutta syventävä politiikka ei ole sateenkaariystävällistä, ja uudistusten perus- ja ihmisoikeusvaikutukset on arvioitava huolella.

Arvoisa ministeri,

Kunnianhimoisen sateenkaaripolitiikan avulla hallituksenne voi rakentaa Suomea, jossa jokainen meistä saa elää vapaasti omana itsenään. Toistaiseksi olemme kuulleet hiljaisuutta.”

Kunnioittavasti

Matti Pihlajamaa
Asiantuntija, Suostumus ja sateenkaari koulussa -hanke
matti.pihlajamaa@amnesty.fi / +358 44 491 4255